

robuust was dan van den Tempel, was dat laatste in die fase eerder een hoop dan een verwachting, en hetzelfde gold voor de resterende ministers: van Boeyen, Bolkestein en Van Rhijn. Van die drie zag Gerbrandy van Boeyen en Bolkestein overigens als figuren die meer hart voor de oorlogvoering hadden dan van Rhijn.

Al met al was het een bedenkelijke situatie dat het kabinet door een premier voorgezeten werd die een accord met Hitler wenste, en dat het verscheidene ministers telde, onder wie de minister van defensie, die na de val van Frankrijk van voortgezette oorlogvoering geen enkel heil meer verwachtten.

★

Bedenkelijk leek die situatie ook aan de Engelsen. Van mei '40 af was, enkele maanden lang, in Engeland sprake van een aanzienlijke angst voor een Vijfde Colonne. Wat was dat Nederlandse kabinet dat zich in Londen had kunnen vestigen, eigenlijk waard? Natuurlijk, informatie over de Britse oorlogsplannen kregen die buitenlanders niet, maar onvermijdelijk was het dat verschillende Nederlandse ministers in hun contacten met Britse departementen gegevens verwierven die voor de vijand van waarde konden zijn. Kon men op hen rekenen? Mocht men vertrouwen dat zij de Nederlandse strijdkrachten en de koopvaardij tot voortzetting van de strijd zouden bezielen en dat zij openlijk en eventueel in het geheim aan de bevolking in bezet Nederland de juiste impulsen zouden geven? De Geer had met zijn radiotoespraak (20 mei) en zijn bepleiten van een 'vrede van Amiens' in zijn gesprek met Churchill (4 juni) een deplorabele indruk gemaakt - maar waarom maakte dat Nederlandse kabinet het zijn voorzitter dan niet duidelijk dat hij diende heen te gaan? Van het defaitisme in sommige Nederlandse kringen was aan het *Foreign Office* niet veel bekend (Michiels, de Nederlandse gezant, die even stevig in zijn schoenen stond als Gerbrandy, had geen behoefte, Nederlands naam te bederven door het *Foreign Office* inzicht te geven in de verdeeldheid binnen het kabinet) maar er was een andere Engelse dienst, wiens taak het was, er achter te komen hoe ver die verdeeldheid ging en of zij wellicht een gevaar kon vormen voor Engeland-zelf: *M(ilitary) I(ntelligence)*-5, de afdeling van de Britse geheime dienst die werkzaam was op het terrein van de binnenlandse veiligheid.

Van de Meidagen van '40 af had *MI-5* een wakend oog laten gaan over alle Nederlanders die in Engeland aankwamen: burger-vluchtelingen, militairen, zeevarenden. Binnen de dienst was snel een Nederlandse afdeling